

Stanovisko k Metodice zúžení počtu lokalit pro hlubinné úložiště v ČR v letech 2019–2020

Dle statutu Poradního panelu expertů mají jeho členové garantovat odbornost, objektivitu, otevřenost a transparentnost celého procesu hodnocení a doporučení preferovaných lokalit a také analyzovat, oponovat a připomínkovat předložené materiály. Na jeho základě předkládám své stanovisko k dokumentu „Metodika zúžení počtu lokalit pro hlubinné úložiště v ČR v letech 2019–2020“.

Vypracovávaná metodika by se měla stát důležitým dokumentem, který shrnuje poznatky, postupy a argumentaci, jež získala Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO) v průběh dlouholetých výzkumů a průzkumů za účelem výběru lokality vhodné pro hlubinné úložiště. Posuzovaný dokument (Metodika zúžení počtu lokalit pro hlubinné úložiště v ČR v letech 2019–2020) na počátku obsahoval řadu tvrzení a předpokladů, která nebylo možno věrohodně ověřit. V textu k nim chyběla argumentace či odkazy na práce, v nichž by argumentace byla obsažena. Proto jsem se ve svých připomínkách soustředil právě na tuto okolnost, protože ji pokládám za zásadní pro každý odborný dokument a jeho posouzení. Nelze očekávat, že si posuzovatel z textu dokumentu odvodí argumentaci autorů a následně jí bude oponovat. Text dokumentu se v tomto ohledu zlepšil, přesto si myslím, že pro posouzení přístupu SÚRAO při výběru lokalit je třeba rozsáhlejšího zdůvodnění jednotlivých kritérií a jejich náplně. Vzhledem k těmto skutečnostem, napjatému harmonogramu práce panelu a nutnosti hledat jednotlivé argumenty ve spleti na sebe navazujících technických zpráv jsem již nebyl schopen zodpovědně posoudit náplň jednotlivých kritérií. Navíc mnohá z kritérií jsou odborně vzdálena mé erudici a zároveň v panelu nejsou zastoupeny všechny odbornosti potřebné ke komplexnímu posouzení celé metodiky.

Vzhledem ke složení panelu lze tvrdit, že nepracuje jako oponentní tým, ale zástupci jednotlivých institucí v něm pracují samostatně a věnují se především dílčím otázkám, které jsou blízké jejich odbornosti. Panel navíc pracuje pod velkým časovým tlakem, který znemožňuje důkladnou práci. Konečné vyjádření jednotlivých členů panelu k Metodice probíhá v okamžiku, kdy většina zpráv, které by měly být vypracovány na jejím základě, je již v pokročilé fázi zpracování či je dokonce již vyhotovena. Úroveň textu metodiky pro mne byla zklamáním i proto, že SÚRAO bylo již v minulosti upozorněno, že text metodiky by měl vzniknout v předstihu, před výběrem lokality, aby tak bylo transparentní, jakým způsobem budou lokality vybírány – na základě jakých dat a jakým způsobem bude porovnání probíhat. SÚRAO se k tomuto zavázalo již v roce 2016 na půdě pracovní skupiny pro dialog.

Z výše zmíněného vyplývá, že jsem nebyl schopen zodpovědně posoudit text a garantovat odbornou úroveň ani objektivitu Metodiky zúžení počtu lokalit pro hlubinné úložiště v ČR v letech 2019–2020. „Metodika zúžení počtu lokalit pro hlubinné úložiště v ČR v letech 2019–2020“ by měla projít revizí nezávislým oponentním týmem schopným posoudit ji v celé komplexnosti. To ale podle mého názoru nebude možné bez rozsáhlejšího zdůvodnění jednotlivých kritérií a jejich náplně.

Matěj Machek

Geofyzikální ústav Akademie věd ČR, v.v.i.